

10. november 2020

1. udgave

FINANS
DANMARK

Finans Danmarks familietyper

En præsentation af
Finans Danmarks
familietyper

INDHOLD

I denne rapport præsenteres Finans Danmarks 22 primære familietyper. Familietyperne er et statistisk kommunikationsværktøj, der med udgangspunkt i Danmarks Statistiks registerdata, bruges til analyse og præsentation af typiske danske familiers økonomiske og finansielle situation og handlinger. Desuden gør familietyperne det muligt at belyse, hvordan politiske tiltag og regulering påvirker familiers økonomi gennem det finansielle system.

Familietyperne gør det muligt at beskrive den privatøkonomiske udvikling for et bredt udsnit af danskerne. Samtidig er familietyperne ganske specifikke og beskriver privatøkonomien for familier med bestemte karakteristika, som er nemme at relatere sig til for den almene dansker.

I første afsnit kommer vi ind på formålet med Finans Danmarks familietyper, og hvordan de adskiller sig fra Finansministeriets Familietypemodel. Dernæst forklarer vi den overordnede inddeling af familietyperne og endeligt præsenterer vi alle 22 familietyper, herunder privatøkonomiske forhold for hver familietype.

God læsning!

1. Målet med Finans Danmarks familietyper

Finans Danmarks familietyper er et statistisk kommunikationsværktøj til at analysere forskellige typiske danske familiers økonomiske og finansielle forhold. Familietyperne kan blandt andet belyse, hvordan politiske tiltag og finansiell regulering påvirker forskellige danske familiers økonomi gennem det finansielle system. Det kan være analyse af familiers månedlige rådighedsbeløb, opsparing og gæld eller effekter på de månedlige gældsudgifter som følge af politiske tiltag som f.eks. implementeringen af Basel IV eller ændret beskatning af den finansielle sektor.

Familietyperne gør det muligt at beskrive den privatøkonomiske udvikling for et bredt udsnit af danskerne. Men samtidig er familietyperne også ganske specifikke og beskriver privatøkonomien for familier af bestemte karakteristika, som er nemme at relatere sig til for den almene dansker. Værktøjet bygger på og sammenkobler personspecifikke data fra Danmarks Statistik for alle danskere. Anvendelsesmulighederne er dermed også ret brede; vi kan belyse alle forhold, hvor vi har personspecifikke data i Danmarks Statistik.

Finans Danmarks familietyper minder på en del punkter om Finansministeriets Familietypemodel. De adskiller sig dog ved, at de stort set repræsenterer hele Danmarks befolkning og dermed giver en klar sammenhæng mellem udviklingen i hver enkelt families økonomi og udviklingen i dansk økonomi som helhed. Registerdata-tilgangen gør det også muligt at analysere forholdene for de samme familier over tid samt at analysere langt flere forskellige forhold – f.eks. pensionsforhold, finansielle forhold og boligforhold – som ikke er med i Finansministeriets beregninger. Vi medtager disse, da vi er interesserede i at se på sammensætningseffekter og forhold, der ændrer sig mærkbart over tid.

Som udgangspunkt udgør Finans Danmarks familietyper dog nogle lidt bredere grupper end Finansministeriets familietyper, omend stadig med klare referencer til specifikke familietyper som f.eks. "enlige LO-lønmodtagere uden børn i lejebolig". Vores familietyper er repræsentative for og dækker til sammen to tredjedele af befolkningen. Dem, vi ikke dækker, omfatter familier i "unormale" omstændigheder, f.eks. hjemmeboende børn med egne børn. I forhold til Finansministeriets familietyper har det dog den bagside, at vi på nogle punkter er mindre konkrete, hvilket f.eks. gør det sværere at regne på effekter af ændringer i specifikke skattesatser, ændringer i grænser på specifikke former for beskatning mv.

Boks 1. Et andet fokus end Finansministeriets Familietypemodel

Finansministeriets Familietypemodel er designet med et andet fokus. De viser situationen for familier med meget bestemte antagne kendetegn, som bl.a. medfører, at familierne hvert år er i præcis samme situation, hvad angår beskæftigelse, bolig, børns alder osv. Bag familietyperne ligger der nogle præcise strukturelle definitioner, f.eks.:

- Børnene i familietyper med to børn er altid hhv. 5 og 9 år gamle og går i børnehave og SFO.
- For familier i ejerboliger tages et 10-års glidende gennemsnit af renteudgifterne givet boligpriser, hvor der hvert år kommer renteudgifter fra en ny erhvervet ejerbolig ind i beregningerne. Herved har stigende ejerboligpriser en negativ effekt på rådighedsbeløb, selvom de færreste familier i virkeligheden vil opleve dem sådan. I øvrigt antages det, at alle familier med ejerboliger har fastforrentede lån.
- For offentligt ansatte antages lønstigninger svarende til overenskomster, selv om en stigende gennemsnitsanciennitet gør, at lønnen i virkeligheden er steget mere for den enkelte person og familie. For privatansatte inkluderes alle lønninger.

Finansministeriets familietyper har ikke en statistisk reference til bestemte fysiske personer/familier og er ikke repræsentative for noget udsnit af befolkningen. Dermed kan de ikke bruges til at analysere udviklingen i familiers økonomiske nøgletal, og de viser heller ingen sammensætningseffekter, dvs. hvordan tiltag medfører, at der bliver færre eller flere danske familier i forskellige situationer. Faktisk skal Finansministeriet familietyper løbende justeres, efterhånden som "normalen" ændrer sig.

Finansministeriets Familietypemodel omfatter bl.a.:

- Ejere, LO-par 2 børn i børnehave og SFO
- Ejere, LO-par uden børn
- Ejere, Offentligt ansat par, 2 børn i bh. og SFO
- Ejere, Privat ansat par 2 børn i bh. og SFO
- Ejere, Pensionistpar, 1 på ATP, 1 på tjenestemandspension
- Lejere, LO-par, 2 børn i børnehave og SFO

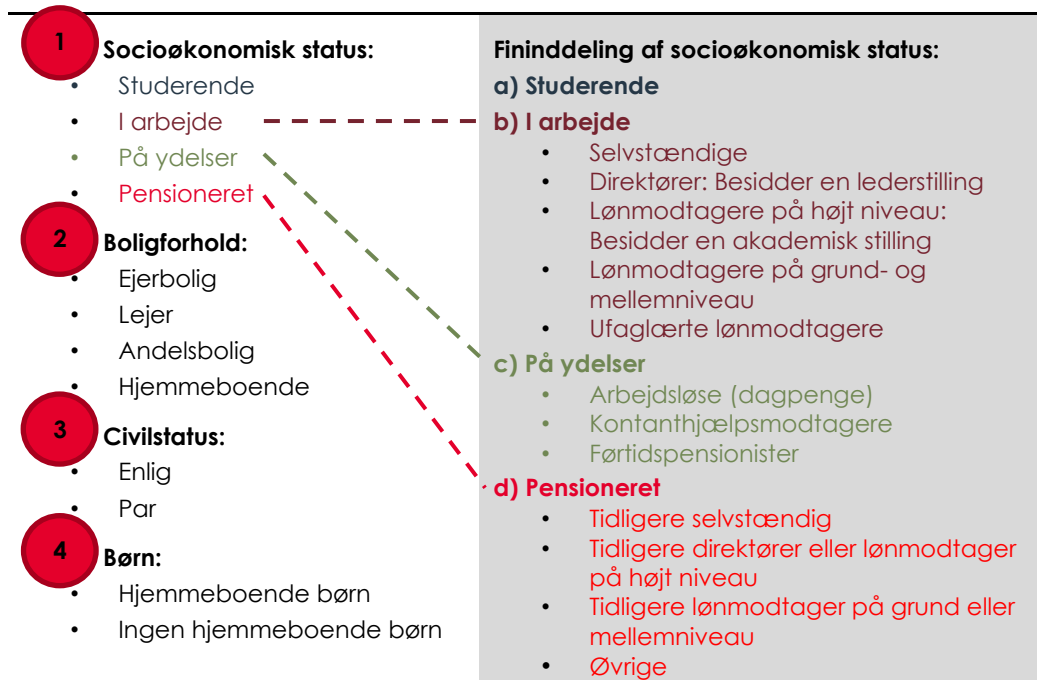
2. Den overordnede inddeling af familietyperne

Finans Danmarks familietyper inddeler danske familier på baggrund af fire overordnede dimensioner:

- 1) **Socioøkonomisk status**, som angivet og defineret i Danmarks Statistik. Herved inddeles familier overordnet i fire grupper efter de voksnes beskæftigelse. De kan være hhv. a) studerende, b) i arbejde, c) på ydelser eller d) pensioneret, jf. figur 1 øverst til venstre. I hver af de fire overordnede grupper fininddeler vi i en række undergrupper, jf. figur 1 til højre. Familier i arbejde fininddeles i selvstændige, direktører, lønmodtagere på højt niveau (besidder en akademisk stilling), lønmodtagere på grund- og mellemniveau samt ufaglærte lønmodtagere. Folk på ydelser er enten arbejdsløse på dagpenge (typisk midlertidigt), kontanthjælpsmodtagere eller førtidspensionister. Pensionerede inddeles efter deres socioøkonomiske status i årene lige inden, de gik på pension. Det kan f.eks. være en pensioneret tidligere selvstændig eller tidligere lønmodtager på grund- eller mellemniveau.
- 2) **Boligforhold**, hvor familier inddeles i henholdsvis familier i ejerbolig, andelsbolig, lejere eller hjemmeboende (hos forældre) – baseret på ejerformen på den bolig, de bor i.
- 3) **Civilstatus** inddeler familier i hhv. enlige og par.
- 4) **Børn** inddeler familierne i familier med og uden hjemmeboende børn under 18 år.

Det skal dog bemærkes, at dette er vores generelle inddeling. I særlige situationer kan vi også se på mere specifikke familiesituationer: Børnefamilier kan f.eks. inddeles i familier med børn i bestemte aldersgrupper – som det gøres i Finansministeriets Familietypemodell – og familier i ejerbolig kan f.eks. inddeles i familier i ejerlejligheder vs. øvrige boligejere eller førstegangskøbes vs. øvrige boligejere.

Figur 1. Fire dimensioner i Finans Danmarks familietyper

Kilde: Finans Danmarks Familietyper

3. Finans Danmarks 22 familietyper

Med denne opdeling på familiekarakteristika kan vi i alt finde ca. 180 familietyper. Mange af dem er dog i praksis meget usædvanlige eller atypiske. Samlet har vi udvalgt de 22 mest repræsentative og typiske familietyper, som til sammen dækker over godt to tredjedele af alle danske familier, jf. figur 2. De 22 familietyper kan opdeles i de forskellige dimensioner: Vi kan opdele på boligjeformer, hvor vi har 4 kategorier; ejerbolig, lejer, andelsbolig og hjemmeboende. Vi kan opdele på civilstatus og børn, hvor vi har henholdsvis enlig og par samt hjemmeboende og ikke hjemmeboende børn. Endelig kan vi opdele i fire grupper på baggrund af socioøkonomisk status, som vil blive gennemgået i de følgende afsnit:

1. **Familier af unge** (3 typer). Denne omfatter alle studerende i vores opgørelse, men også nogle grupper på arbejdsmarkedet, som uddybet nedenfor.
2. **Familier på arbejdsmarkedet** (14 typer).
3. **Familier på ydelser** (2 typer).
4. **Familier på pension** (6 typer).

Boks 2. Definition af data

Familietyperne sammenlignes i dette notat på baggrund af socioøkonomisk status, alder, indkomst samt formue og gæld. Alle variable er fra Danmarks Statistiks registerdata.

Familiernes socioøkonomiske status er dannet ud fra personen i familien med den højeste status, rangeret således; 1) direktører, 2) lønmodtagere på højt niveau, 3) selvstændige, 4) lønmodtagere på grund- eller mellemniveau, 5) ufaglærte lønmodtagere, 6) førtidspensionister, 7) kontanthjælpsmodtagere, 8) pensionister (rangeret på samme måde som folk i beskæftigelse).

Den gennemsnitlige alder og den gennemsnitlige indkomst er beregnet på baggrund af de voksne i familiens alder og deres samlede indkomst. Vi betragter den disponible indkomst efter skat, men inden der fraregnes eventuelt rentefradrag. Alders- og indkomstfordelingen er baseret på samme variable. Familiernes formue er opdelt på bilformue, boligformue samt øvrig formue, hvor den øvrige formue omfatter pensionsformue i alt samt finansiell formue. Den finansielle formue dækker over indestående i pengeinstitutter, obligationer, aktier, andele i investeringsfonde og pantebreve. Familiernes gæld er fordelt på hhv. gæld med pant og øvrig gæld. Gæld med pant inkluderer realkreditgæld og visse former for gæld til kommunen. Den øvrige gæld omfatter bl.a. lån i pengeinstitutter, SU-lån og kontokort mv.

Figur 2. Finans Danmarks familietyper som andel af hele befolkningen

Socioøkonomisk status	Boligforhold	Ejerboelig				Lejer				Andelsbolig		Bor hjemme		Total	
		Parforhold		Børn		Enlig		Par		Enlig		Enlig		Alle	Udv.
		Uden børn	Børn	Uden børn	Børn	Uden børn	Børn	Uden børn	Børn	Uden børn	Børn	Uden børn	Børn		
Studerende		0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	4,5%	0,3%	0,5%	0,1%	0,5%	0,0%	4,4%	0,0%	11%	8,9%
I arbejde	Selvstændige	0,5%	0,1%	2,4%		0,4%	0,1%	0,3%	0,3%	0,1%	0,0%	0,2%	0,0%	4,5%	2,4%
	Lønmodtagere ufaglært	0,9%	0,1%	1,0%	0,5%	2,5%	0,3%	0,7%	0,6%	0,3%	0,0%	0,8%	0,0%	8%	2,6%
	Lønmodtagere på grund og mellem niv.	3,0%	0,6%	6,3%	5,4%	6,1%	1,3%	2,5%	1,8%	1,2%	0,2%	2,4%	0,1%	32%	30,1%
	Lønmodtagere på højt niv.	1,0%	0,3%	2,5%	3,9%	1,3%	0,2%	0,8%	0,7%	0,5%	0,1%	0,3%	0,0%	12%	6,5%
	Direktører	0,3%	0,1%	2,4%		0,2%	0,0%	0,2%	0,1%	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	3,4%	2,4%
På ydelser	Arbejdsløse	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,5%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,1%	0,0%	1,1%	0,0%
	Kontanthjælpsmodtagere	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%	2,5%	0,6%	0,2%	0,2%	0,1%	0,0%	0,2%	0,0%	4,1%	2,5%
	Førtidspensionister	0,4%	0,0%	0,2%	0,0%	3,1%	0,2%	0,3%	0,1%	0,1%	0,0%	0,2%	0,0%	4,7%	3,2%
Pensioneret	Tidl. selvstændige	0,6%		1,1%		0,4%			0,2%			0,1%		2,4%	1,1%
	Tidl. lønmodtagere på grund og mellem niv.*	2,8%		3,8%		4,0%			1,2%			0,8%		13%	7,9%
	Tidl. lønmodtagere højt niv., samt direktører	0,6%		1,4%		0,3%			0,2%			0,1%		2,7%	1,4%
	Pensionister i øvrigt	0,2%		0,3%		0,8%			0,3%			0,1%		1,6%	0,0%
Total	Alle	10%	1,2%	21%	9,9%	27%	3,2%	7,4%	4,2%	4,0%	0,3%	8,7%	0,1%	100%	69%
	Udvalgte	3,1%	0,0%	20%	9,3%	23%	1,3%	2,6%	1,9%	1,2%	0,0%	6,8%	0,0%	69%	

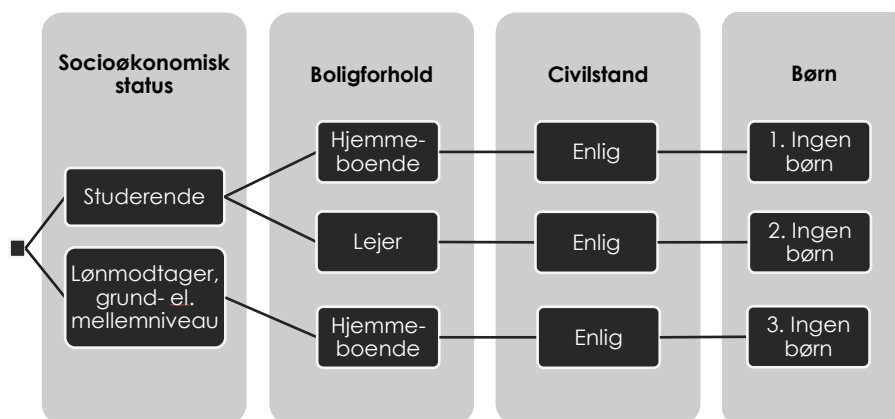
Note: De gråt markerede felter indikerer Finans Danmarks 22 familietyper. De er udvalgt, så de dækker størstedelen af den danske befolkning og samtidigt repræsenterer familier i typiske situationer, der nemt kan sammenlignes på tværs af socioøkonomisk status, boligforhold mv. *) Her er ufaglærte også inkluderet.

Kilder: Registerdata fra Danmarks Statistik, 2018-data

3.1. Familietyper, der primært inkluderer unge

De tre unge familietyper er opdelt på studerende og lønmodtagere, jf. figur 3. Ud over de tre her viste familietyper, som langt overvejende relaterer sig til unge, kan unge selvsagt også være i arbejde og flyttet hjemmefra. De familietyper bliver behandlet under lønmodtagere i næste afsnit.

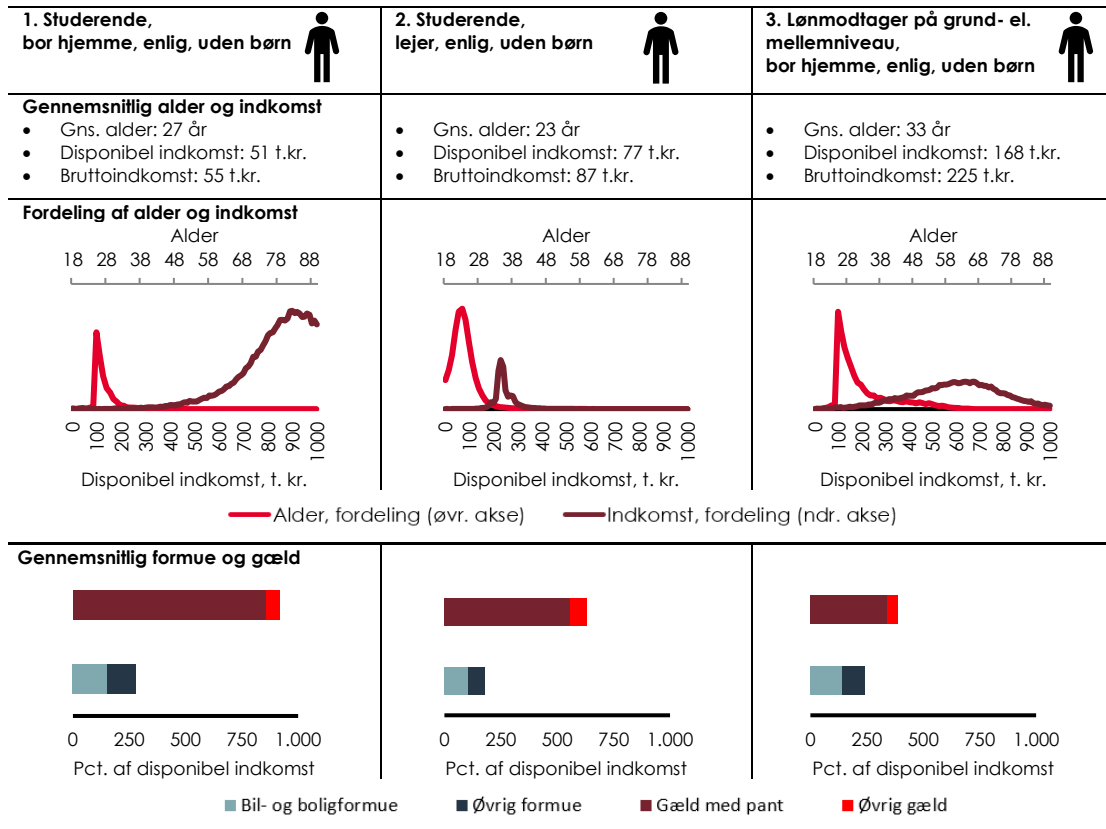
Figur 3. Unge familietyper

Kilde: Finans Danmarks familietyper

Som forventet består alle tre familietyper af relativt unge mennesker, og de fleste med en ganske lav indkomst, jf. figur 4. Vi kan også se, at de i gennemsnit har relativt lav gæld og formue iff. indkomst. Dog har unge i arbejde – som også typisk er lidt ældre – en lidt større formue og gæld.

Figur 4. Unge familietyper; indkomst, formue og gæld

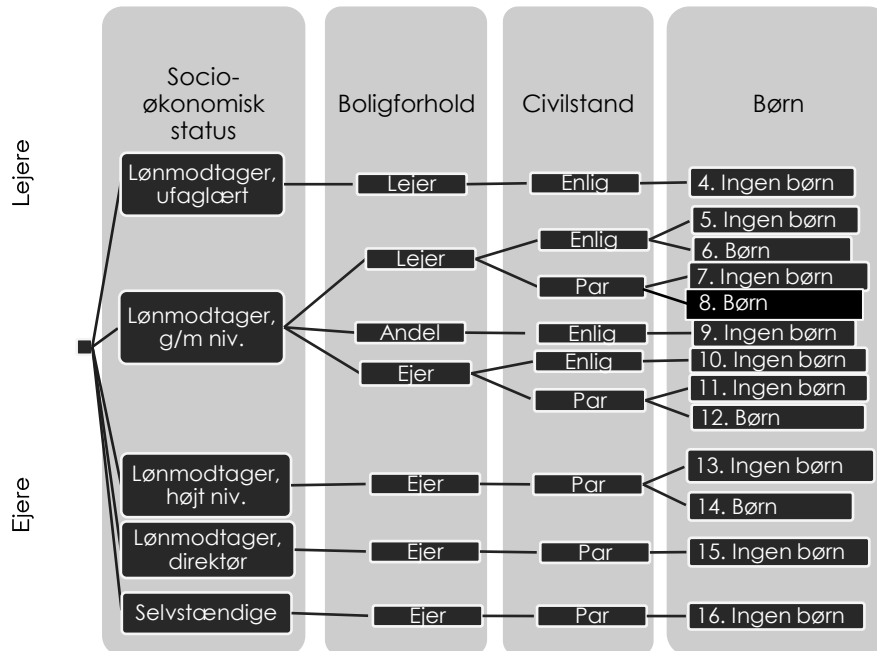

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik, 2018-data.

3.2. Familier på arbejdsmarkedet

De 13 familietyper på arbejdsmarkedet opdeles på baggrund af uddannelsesniveau, samt hvorvidt de er lønmodtagere eller selvstændige, jf. figur 5. Af de 13 familietyper bor 5 i lejebolig og 1 i andelsbolig, mens de resterende 7 bor i ejerboliger.

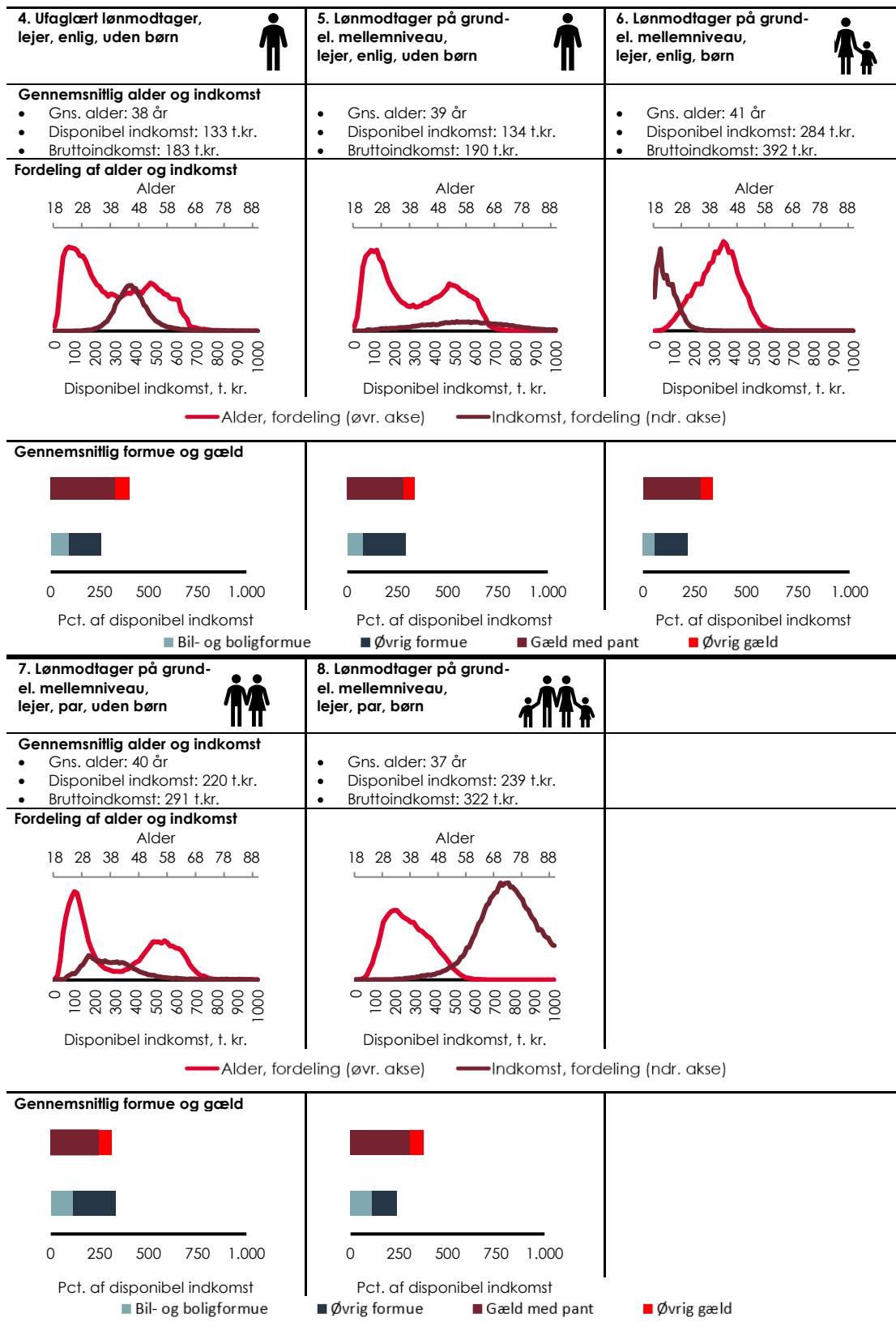
Figur 5. Familietyper på arbejdsmarkedet

Kilde: Finans Danmarks familietyper

Ser vi alene på de familietyper, der bor til leje, er gennemsnitsindkomsten en del højere end for de unge familietyper. Desuden er personerne i gennemsnit i slut-30'erne eller begyndelsen af 40'erne, jf. figur 6. Ligesom for de studerende er størstedelen af familiernes formue placeret i andet end bil og bolig. Derfor har de heller ikke meget prioritetsgæld (en del kan dog have prioritetsgæld relateret til f.eks. et sommerhus eller en bil).

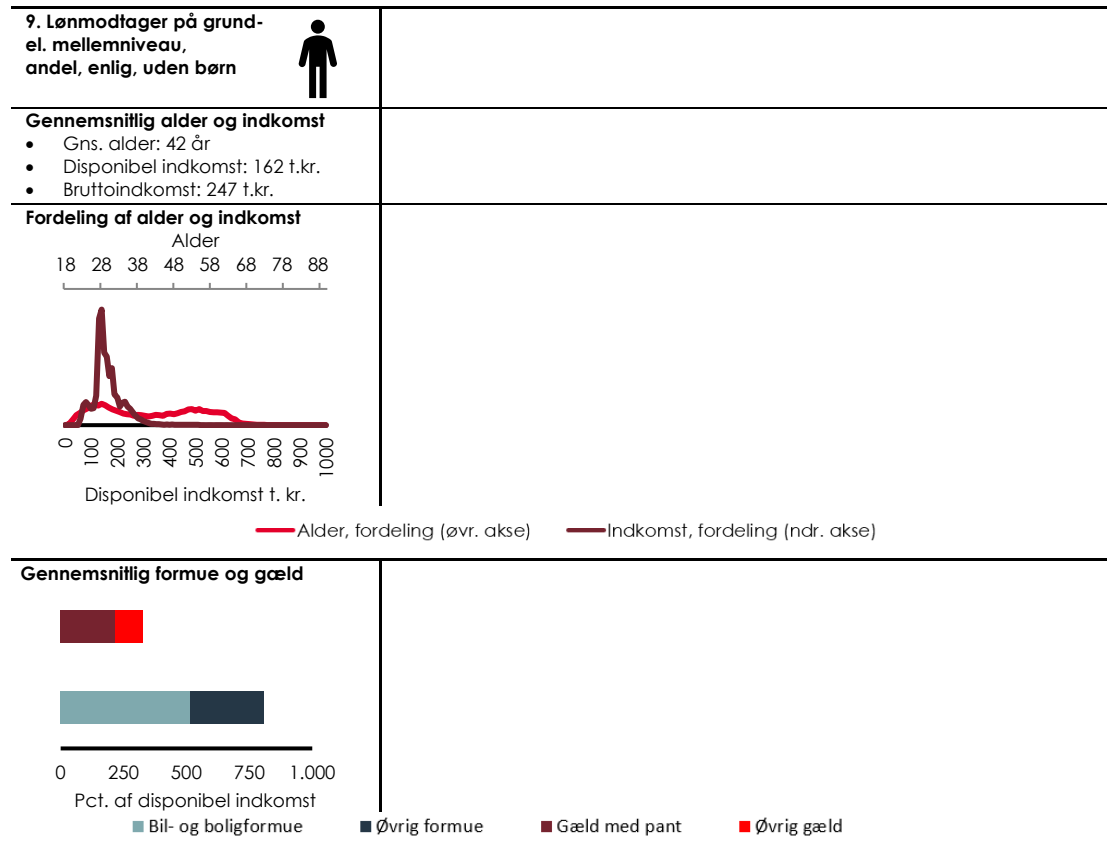
Figur 6. Familietyper på arbejdsmarkedet; indkomst, formue og gæld for lejere

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik, 2018-data.

For familietypen, der bor i andelslejlighed, er gennemsnitsalderen 42 år, mens gennemsnitsindkomsten er knap 400.000 kr., jf. figur 7. Andelsboligejerne adskiller sig fra familietyperne, der bor til leje, ved at have en relativt høj bil- og boligformue.

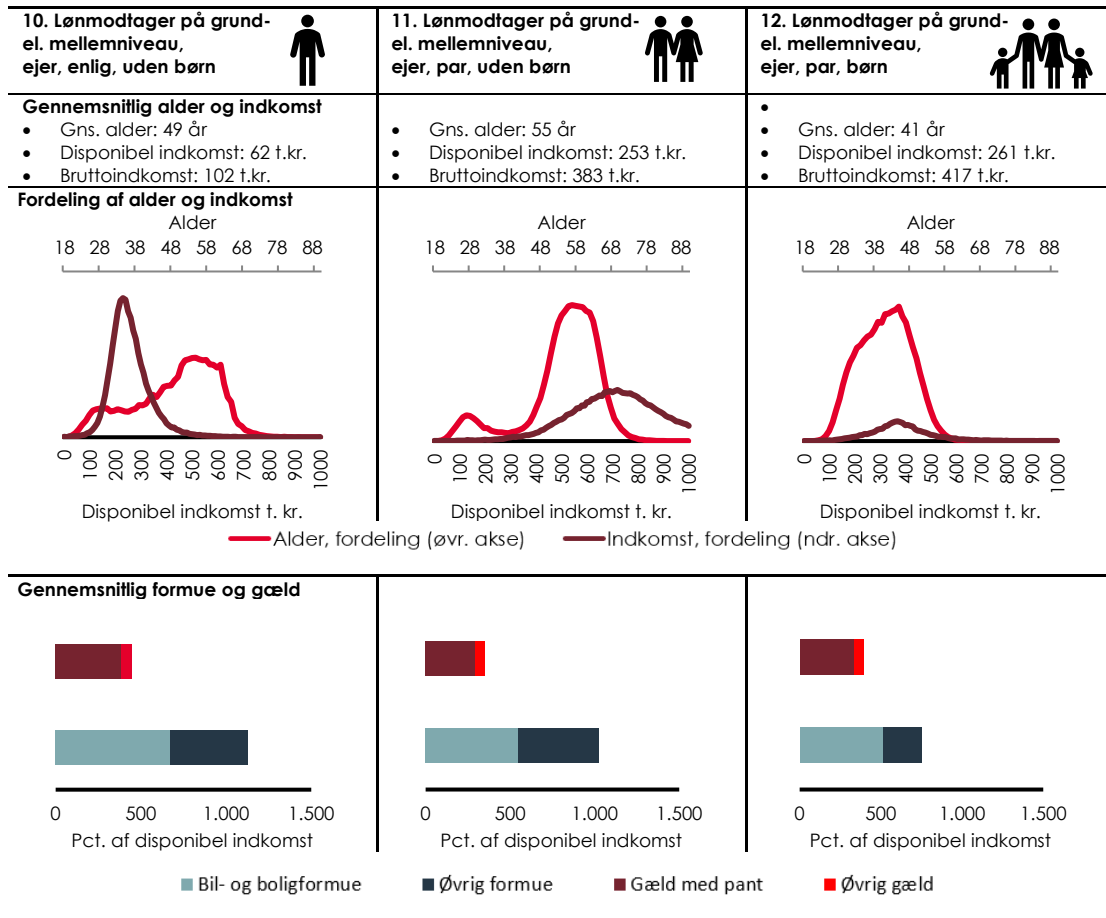
Figur 7. Familietyper på arbejdsmarkedet; indkomst, formue og gæld for andelsboligejere

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik, 2018-data.

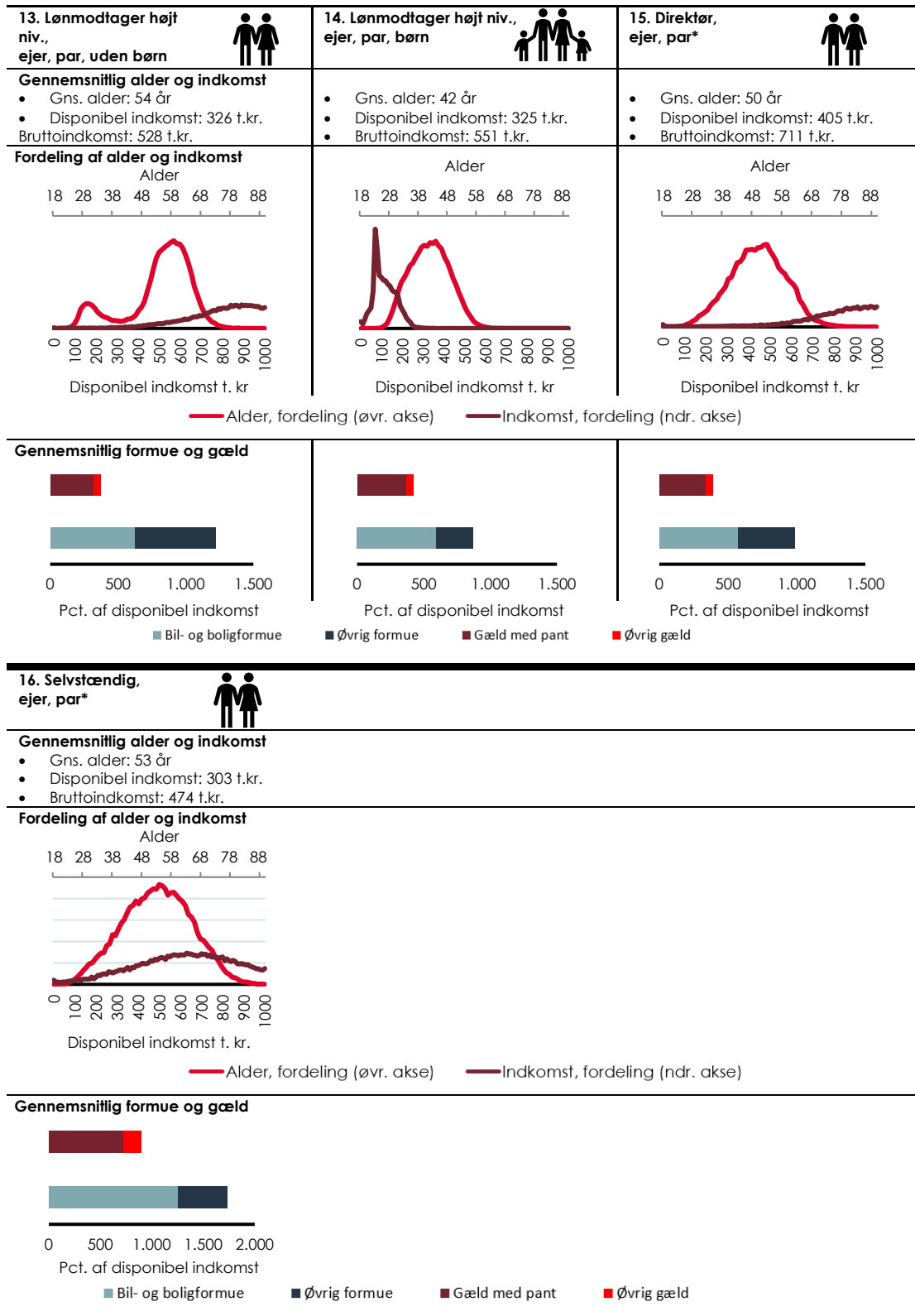
Familietyperne i ejerbolig er generelt ældre end både familietyperne i leje- og andelsbolig, og deres indkomst er større, jf. figur 8. Lønmodtagere på højt niveau, direktører og selvstændige har de højeste gennemsnitsindkomster på over 0,5 mio. kr. Modsat de resterende familietyper med tilknytning til arbejdsmarkedet består deres formue primært af bil- og boligformue, mens størstedelen af deres gæld er realkreditgæld.

Figur 8. Familietyper på arbejdsmarkedet; indkomst, formue og gæld for ejerboligejere

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik, 2018-data.

Figur 8 fortsat. Familietyper på arbejdsmarkedet; indkomst, formue og gæld for ejerboligejere

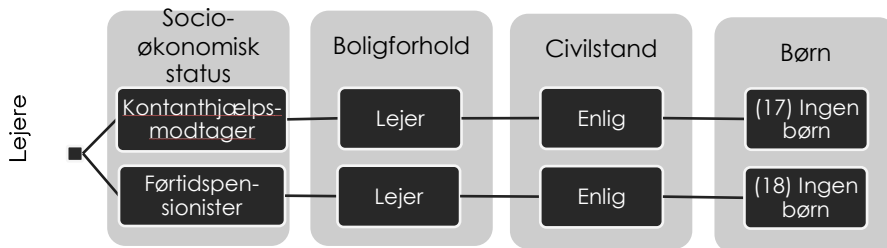
Note: *) Disse inkluderer både familier med og uden børn.

Kilde: Finans Danmarks familietyper, 2018-data

3.3. Familier på offentlige ydelser, inkl. førtidspension

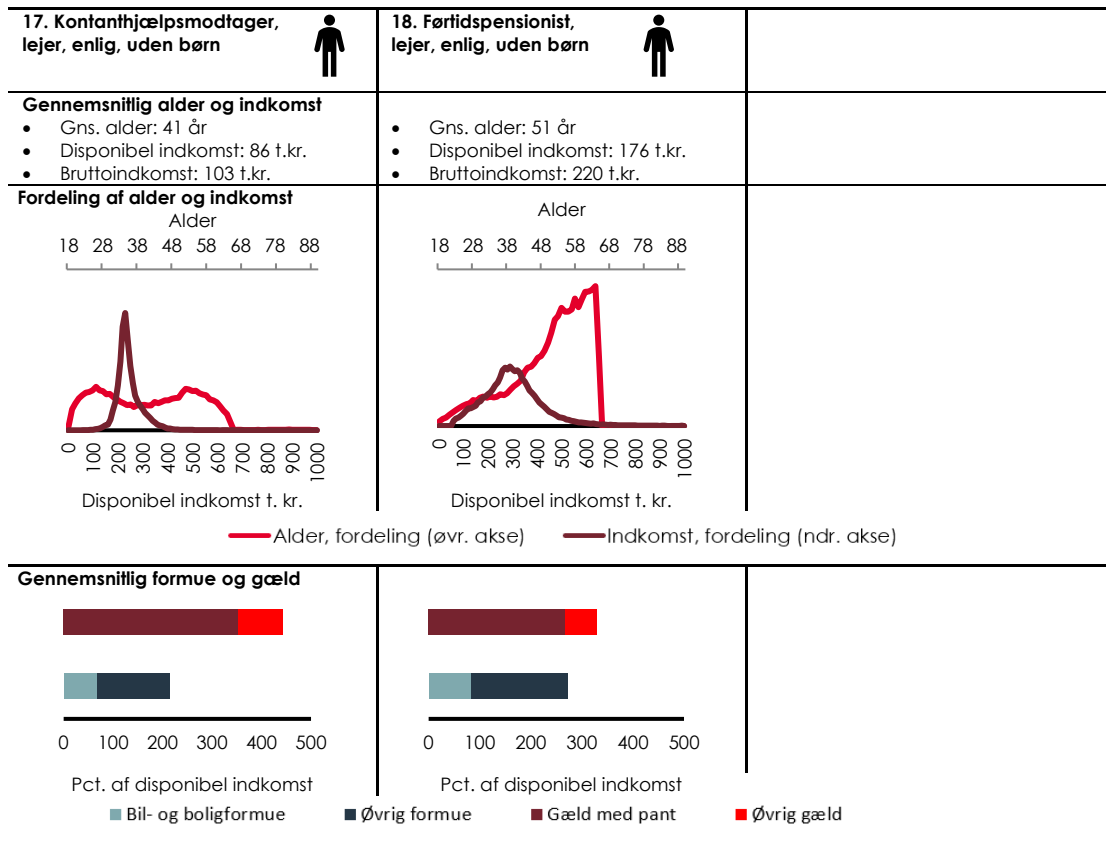
Familietyperne på offentlige ydelser omfatter dels kontanthjælpsmodtagere og dels førtidspensionister, jf. figur 9. Førtidspensionisterne er generelt både ældre og har en større gennemsnitsindkomst i forhold til kontanthjælpsmodtagerne, jf. figur 10. Den højere alder skyldes bl.a., at personer under 40 år som udgangspunkt ikke kan få udbetalt førtidspension. Den højere gennemsnitsindkomst kommer af, at førtidspensionssatsen er højere end kontanthjælpssatsen. Familierne på offentlige ydelser adskiller sig fra de resterende familietyper ved at have en høj øvrig formueandel, mens deres gældsfordeling er meget lig de studerendes.

Figur 9. Familier på offentlige ydelser

Kilde: Finans Danmarks familietyper, 2018-data.

Figur 10. Familier på offentlige ydelser; indkomst, formue og gæld

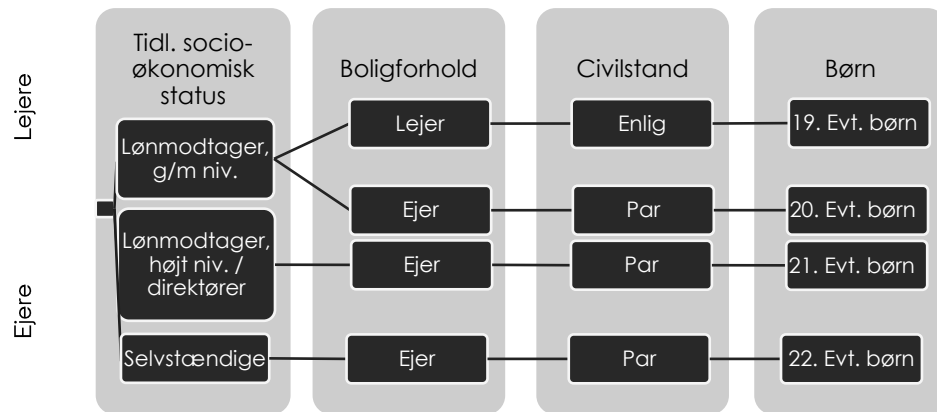

Kilde: Finans Danmarks familietyper, 2018-data.

4. Familier på pension

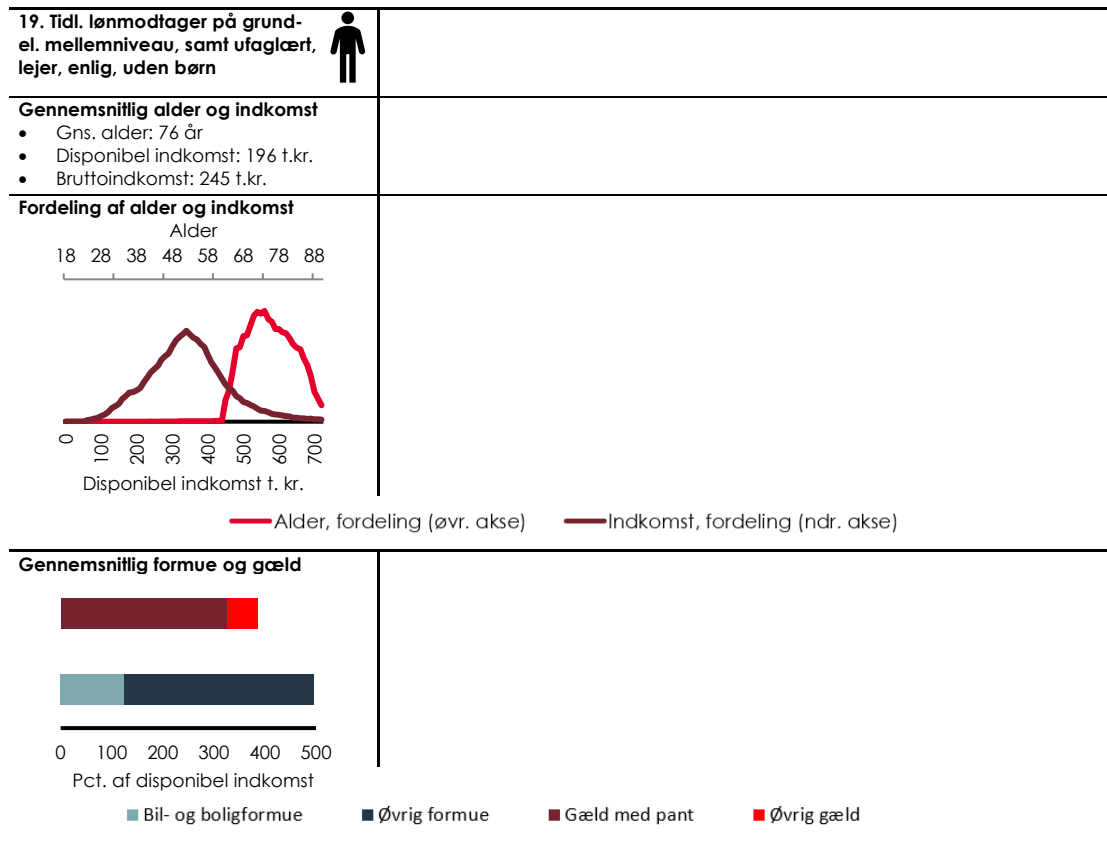
De fire familietyper på pension tæller tidligere lønmodtagere på hhv. grund- og mellemniveau, højt niveau og direktører samt selvstændige, jf. figur 11. De tidligere lønmodtagere på grund- og mellemniveau, som bor til leje, har en gennemsnitsalder på 76 år, jf. figur 12. Dette er den højeste gennemsnitsalder blandt de fire familietyper på pension. Omvendt har lejerne den laveste gennemsnitsindkomst på knap 250.000 kr.

Figur 11. Familietyper på pension

Kilde: Finans Danmarks familietyper, 2018-data.

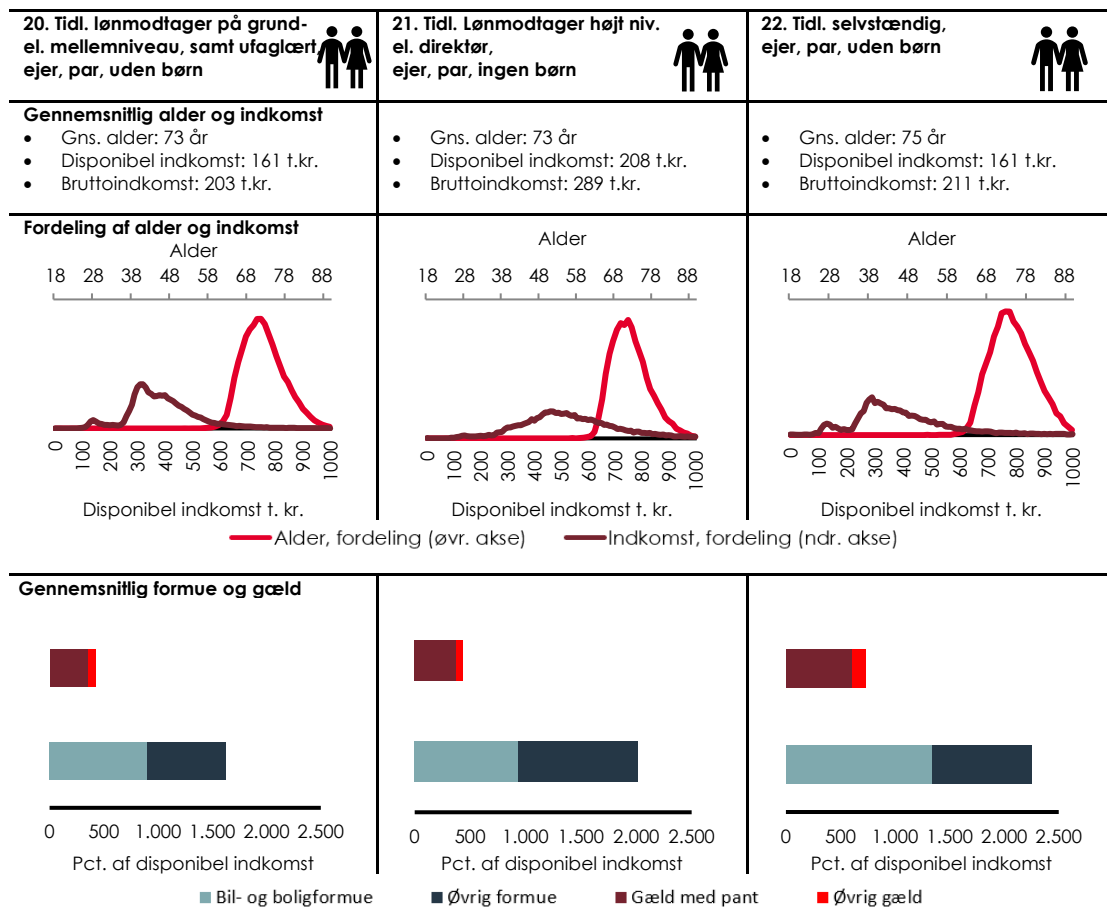
Figur 12. Familietyper på pension; indkomst, formue og gæld for lejere

Kilde: Finans Danmarks familietyper, 2018-data.

De resterende familier på pension, der stadig bor i ejerbolig, har en gennemsnitsalder på 73-75 år og en gennemsnitsindkomst i lejet 200.000-300.000 kr., jf. figur 13. Sammenlignet med lejerner har de en del større gæld og en væsentligt større formue målt i forhold til deres indkomst. Deres gæld består i højere grad af gæld med pant, mens deres formue er nogenlunde ligeligt fordelt mellem bil- og boligformue og øvrig formue, hvor lejernes formue primært består af øvrige aktiver.

Figur 13. Familietyper på pension; indkomst, formue og gæld for ejerboligejere

Kilde: Finans Danmarks familietyper, 2018-data.